Libanonceder

Cedrus libani

Kort fortalt

- *Cedrus libani* – fyrrefamilien (Pinaceae).
- Hjemmehørende i bjergene i Libanon, det vestlige Syrien og det sydlige Tyrkiet.
- Stedsegrønt nåletræ med korte, stive nåle i duske og med alderen vandrette grene i etager.
- Unge træer vokser smalt og opret; den flade krone kommer først med alderen.
- Ude hele året i fuld sol; om vinteren beskyttes skålen mod hård frost, og træet skal stå lyst.
- Tåler tørke bedre end stående vand og skal have et veldrænet dyrkningsmedie.
- Frøene lægges i blød og spirer uregelmæssigt efter 3–12 uger.

Det kan du se frem til

Med frøene af libanonceder har du grundlaget for et vinterhårdført nåletræ med en lang historie, som du selv former fra den første spire. Frøene spirer uregelmæssigt over 3–12 uger, så hav tålmodighed. De første år vokser den unge ceder smalt og opret, og du lader den vokse frit, så stammen bliver kraftig. De vandrette grene og den flade krone bygges op over mange år.

Mange forbinder bonsai med et færdigt lille træ fra butikken. Med frø starter du et skridt tidligere – og det giver dig noget, et købt træ aldrig kan: Du bestemmer selv formen fra den første spire, og du kan dyrke arter, der sjældent eller aldrig sælges som færdige bonsai. Det kræver tålmodighed, for der går nogle år, før frøplanten er blevet til et egentligt bonsaitræ. Til gengæld er træet dit eget fra start til slut. Herunder finder du det, du skal vide for at komme godt fra start med netop denne art.

Introduktion

Libanonceder (*Cedrus libani*) er et stedsegrønt nåletræ fra fyrrefamilien. Den vokser vildt i bjergene i Libanon, det vestlige Syrien og det sydlige Tyrkiet, hvor de største skove i dag findes i Taurusbjergene. Cederen er Libanons nationalsymbol og står i landets flag, og den nævnes allerede i Gilgamesh-eposet og i Bibelen. Dens duftende, holdbare træ var eftertragtet i oldtiden, og århundreders fældning har gjort skovene i Libanon og Syrien små og spredte; arten regnes i dag som sårbar (IUCN). Nålene er 1–4 cm lange, stive og mørke- til blågrønne og sidder i tætte duske på korte skud. Unge træer vokser smalt og opret; med alderen breder grenene sig vandret i etager, og gamle træer får en bred, flad krone. Libanonceder kan blive over 1000 år gammel og er den mest vinterhårdføre af de ægte cedre.

Formering

Læg frøene i lunkent vand i 24 timer. De kræver ingen kuldebehandling, men en kort kold periode kan give jævnere spiring: Bland dem med let fugtigt sand i en lukket pose, og stil posen i køleskabet ved ca. 2–5 °C i 2–4 uger. Så derefter frøene ca. 0,5–1 cm dybt i fugtig såjord eller kokos-såmuld, og hold dem jævnt fugtige ved ca. 15–20 °C. Spiringen er meget uregelmæssig og sker efter 3–12 uger; ikke alle frø spirer. Kimplanter af nåletræer er følsomme for svampeangreb: Giv dem lys og luft, og vand ikke for meget. Når kimplanterne har fået de første rigtige nåle, prikles de ud i enkelte potter med priklejord.

Sikkerhed: Frø, næringsstoffer og dyrkningsmedier er ikke beregnet til at spise – hverken for mennesker eller dyr. Nogle arter er giftige, så opbevar dem utilgængeligt for børn og dyr.

Placering og lys

Libanonceder skal stå lyst til solrigt – gerne i fuld sol hele året og i læ for de koldeste vintervinde. I skygge bliver skuddene lange og svage. Kimplanter, der er sået inde, vænnes gradvist til at stå ude og flyttes først ud, når der ikke længere er risiko for nattefrost.

Vanding og næringsstoffer

Cederen tåler tørke bedre end stående vand. Fra maj til september vandes rigeligt – på varme dage ofte hver 2.–3. dag – men først når dyrkningsmediet er ved at være tørt i overfladen. Resten af året holdes det kun let fugtigt. Fra maj til september gives flydende bonsai-næring hver 3. uge.

Dyrkningsmedie

Dyrkningsmediet skal være veldrænet. Færdig bonsai-jord er et godt grundlag – til nåletræer gerne blandet med ekstra kvartssand. Til unge planter passer priklejord med kvartssand. Unge planter omplantes hvert 2.–3. år om foråret, før knopperne bryder. Fjern ikke al den gamle jord: Cederens rødder lever sammen med svampe (mykorrhiza), som træet har gavn af.

Beskæring

Lad den unge ceder vokse frit de første år, så stammen bliver kraftig. Senere formes træet ved at knibe de nye skud tilbage i vækstsæsonen, så det forgrener sig tæt. Tykkere grene skæres bedst sidst på vinteren, mens træet hviler; så bløder snittene mindre harpiks. Skær aldrig en gren tilbage til bart træ uden nåle – cederen skyder kun dårligt fra gammelt træ.

Vinteropbevaring

Libanonceder er hårdfør og skal stå ude hele vinteren – den har brug for både kulde og lys. Let frost skader ikke. I en skål er rødderne dog langt mere udsatte end i jorden, og når dyrkningsmediet fryser hårdt, kan skålen sprænge. Beskyt derfor skålen i god tid, når der er udsigt til flere døgn med frost eller nattefrost under ca. -5 °C: Grav skålen ned i haven, så kun stamme og krone er over jorden, og dæk jorden med blade – eller stil skålen i tørt sand i en flamingokasse. Som stedsegrønt træ skal cederen også om vinteren stå lyst; skal den ind i en periode, så i et koldt, lyst rum, fx et uopvarmet drivhus eller et udhus med vindue. Kimplanter i deres første vinter skal altid stå frostfrit og lyst, fx i et uopvarmet rum ved 0–5 °C. Stedsegrønne træer fordamper vand også om vinteren: Vand på frostfrie dage, så dyrkningsmediet aldrig tørrer helt ud, og giv ingen næring. Skærm træet for udtørrende vind og stærk vintersol, mens rødderne er frosne.

Vigtige dyrkningstips

Det meste, der går galt ved såning, skyldes for meget vand eller for lidt lys. Jeg anbefaler et let, næringsfattigt såmedie som såjord eller kokos-såmuld, så de fine rødder ikke rådner. Når kimplanterne skal prikles, giver priklejord med kvartssand god dræning og et stabilt rodnet. Senere, når træet skal formes som bonsai, er min færdigblandede bonsai-jord et godt grundlag. Hav tålmodighed: Frø fra samme pose spirer ikke altid samtidig, så lad såbakken stå, selvom de første kimplanter allerede er kommet op.